

ALCOHOLMATIGING JEUGD IN DE ACHTERHOEK

VERVOLGPLAN 2008 - 2010

De acht samenwerkende gemeenten van de Achterhoek ondersteund door:

Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek

Vervolgplan 2008 – 2010

Verzilveren resultaten 2005 - 2007

Auteur: mw. C. Izeboud, projectleider
namens de regionale projectgroep
oktober 2007
exemplaren op te vragen bij de GGD Gelre-IJssel

Het project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' is een initiatief van de samenwerkende gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk ondersteund door:

- Politie Noord- en Oost-Gelderland, district Achterhoek
- IrisZorg
- NIGZ - Steunpunt Alcohol Voorlichting en Preventie
- Justitie
- GGD Gelre-IJssel

Het project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' is mede tot stand gekomen door een subsidie van de provincie Gelderland.

Voorwoord

Op 2 april 2007 kwamen in het kader van het project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' gemeenten, politie, verslavingszorg en GGD – initiatiefnemers van het project - bij elkaar tijdens de bijeenkomst 'Minder drinken, ook in de Achterhoek' (zie foto).

Zij hoorden van kinderarts dhr. van der Lely over de toename van jongeren met alcoholvergiftiging op de Spoedeisende Hulp afdelingen van ziekenhuizen. Hij vertelde over de desastreuze gevolgen van alcohol op jonge hersenen die volop in ontwikkeling zijn en van jongeren met vwo-advies die nu vmbo volgen. Er is sprake van aantoonbare schade aan de hersenen.

Kamerlid Lea Bouwmeester kwam aan het woord over het alcoholgebruik van de jeugd en de plek die het ondertussen heeft gekregen op de landelijke politieke agenda. Er volgde een discussie over de landelijke en de gemeentelijke mogelijkheden.

Het project en haar activiteiten kwamen in beeld via een korte film, waarin bestuurders, gemeentelijke projectleiders, politie, jeugd- en jongerenwerk, justitie, IrisZorg en GGD zich duidelijk uitspreken over het belang van het project.

Ook een andere gemeente kwam aan het woord: Katwijk. Ons Achterhoeks project loopt goed, maar van andere initiatieven valt uiteraard te leren.

Een goede opkomst, een geanimeerde bijeenkomst. Veel mensen die zich gezamenlijk willen inzetten om het alcoholgebruik onder de jeugd te verminderen.

De Achterhoek loopt voorop in de aanpak van te jong, te vaak en te veel drinkende jongeren en is een voorbeeld voor anderen. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor het project in de handleiding lokaal alcoholbeleid die VWS in november uitbrengt of het actieplan alcohol dat de PvdA dit jaar presenteerde. Eén van de opgenomen actiepunten is de voorlichting in groep 7 door de jeugdverpleegkundige van de GGD en het gebruik van de hersenfoto, zoals nu in de Achterhoek gebeurt.

De Achterhoekse gemeenten en instellingen erkennen het probleem en pakken het aan.

Toch, toen de preview van de televisieserie Nuchter Zat! werd vertoond en de beelden van jonge drinkers verschenen, waren veel aanwezigen onaangenaam verrast door de kinderlijke uitstraling van de feestende alcoholdrinkers. In het belang van deze kinderen nu het vervolgplan:

Doorgaan met wat in gang is gezet en oogsten wat is gezaaid!

Regionale projectgroep 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' - Oktober 2007

Samenvatting

Alcoholgebruik en de gevolgen

Het alcoholgebruik door jongeren in de Achterhoek is al sinds 1995 onderwerp van onderzoek bij de GGD Gelre-IJssel (voorheen GGD Achterhoek) en IrisZorg (voorheen de Grift, Gelders Centrum voor Verslavingszorg). Tot en met het meest recente onderzoek in 2003 bleek dat op steeds jongere leeftijd wordt begonnen met alcohol drinken, dat jongeren steeds vaker drinken en steeds meer per gelegenheid. Bovendien gingen steeds meer jongeren ook thuis drinken, in gezelschap maar ook alleen, en gaven de meeste jongeren aan dat hun ouders geen duidelijke problemen hadden met hun alcoholgebruik. Veel jongeren onder de 16 jaar kochten zelf alcohol in winkels, uitgaansgelegenheden of verenigingen.

De Achterhoek staat in deze problematiek niet alleen. Nederland behoort in Europa tot de top als het gaat om alcoholgebruik door jongeren. Vooral in de leeftijdsgroep 12-14 jaar is het gebruik de afgelopen tien jaar opvallend gestegen. Dit blijkt uit trendonderzoek van het Trimbos-instituut, in opdracht van het ministerie van VWS¹.

Vroegtijdig alcoholgebruik door kinderen onder de 16 jaar kan blijvende hersenschade veroorzaken, kan ook leiden tot ongevallen en op termijn tot verslaving, arbeidsverzuim en ziekten². Geschat wordt dat de maatschappij jaarlijks 2,58 miljard euro kwijt is aan deze gevolgen, omgerekend zijn dit 42 miljoen euro voor de Achterhoek. Overmatig alcoholgebruik zorgt bovendien voor veel overlast. Er is een duidelijke samenhang tussen alcoholgebruik en strafbare feiten zoals vernielingen, geweld en baldadigheid.

Project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2005 - 2007

Sinds najaar 2005 zijn de acht Achterhoekse gemeenten samen met samenwerkingspartners als politie, justitie, IrisZorg, NIGZ en GGD, bezig om het alcoholgebruik onder jongeren aan te pakken. Het project begint zijn vruchten af te werpen. Uit het effectonderzoek onder 250 ouders blijkt dat zij zich bewuster zijn van de problematiek van overmatig alcoholgebruik onder jongeren. Ouders denken vaker na over het probleem, ook praten zij hier meer over met anderen en vinden zij dat er iets aan gedaan moet worden. Het gegroeide probleembesef moet worden onderhouden en de ingezette acties dienen te worden vervolgd om effect te hebben op het drinkgedrag van de jeugd. Alcoholmatiging vraagt een lange adem.

De doelgroep en de hoofddoelstelling zijn daarom in dit vervolgplan hetzelfde als in de periode 2005 - 2007: 'Alcoholmatiging onder jongeren van 10 tot 18 jaar bevorderen waardoor de negatieve effecten van alcoholgebruik worden verminderd'. De sterke uitgangspunten als regionale aanpak, vindplaatsgericht werken, mix van maatregelen en samenwerkende partners worden in dit vervolgplan ook gehandhaafd.

Projectactiviteiten 2008 -2010

In hoofdstuk 2 staat een schema met daarin de activiteiten, de betrokken instanties en het jaar van uitvoering voor 2008 - 2010. Op basis van nieuwe tendensen rond alcohol (feestketen), opgemerkte lacunes (groepsaanbod riskant drinkende jongeren) en ontstane samenwerking (Voedsel en Waren Autoriteit, NOG-Veiliger) zijn activiteiten gekozen die niet voor kwamen in het eerste plan. Verder zullen in het vervolgplan ingezette activiteiten worden voortgezet. Enkele activiteiten die niet meer (helemaal) nodig zijn of niet realiseerbaar bleken, zijn beëindigd. De activiteiten worden zo veel mogelijk verankerd. Op basis van evaluatie zullen conclusies worden getrokken over het vervolg na 2010. De inschatting is dat het zal gaan om een mix van afronding, gedeeltelijke voortzetting en onderhoud.

Regelgeving

In 2007 heeft de regionale ambtelijke werkgroep APV een voorstel opgesteld voor een algemeen verbod op alcoholgebruik op straat. Dit traject wordt lokaal vervolgd. De Drank- en Horecawet met daaruit voortvloeiend het ontheffingenbeleid en het subsidiebeleid bieden ook ruimte voor lokaal alcoholmatigingsbeleid. De werkgroep APV krijgt de taak hieraan concreet uitwerking te geven.

¹ Alcoholgebruik en jongeren onder de 16 jaar. Schadelijke effecten en effectiviteit van alcoholinterventies. Onderzoek in opdracht van het ministerie van VWS. Jacqueline Verdurmen c.s., Trimbos-instituut 2006.

² Alcohol in de opvoeding, NIGZ, 2006.

Er zal verder een denktank opgericht worden om een voorstel t.a.v. het beleid rond keten en schuurfeesten op te stellen, in afstemming met het regionaal coördinatorenoverleg Handhaving. Er zal overleg met winkeliers plaats vinden.

Handhaving

VWA is bereid samen te werken met gemeenten wat betreft handhaving van de Drank- en Horecawet. Hieraan zal uitvoering worden gegeven. Gemeenten zullen zich aanmelden voor de pilot Gemeentelijke handhaving van het ministerie van Binnenlandse Zaken en VWS. De handhaving van het horecaconvenant wordt vormgegeven. De politie zal extra alcoholcontroles uitvoeren. Het deelproject 'Boete of een kanskaart' wordt vervolgd in samenwerking met het project NOG-Veiliger. Er wordt afgestemd met Burgervader – Burgermoeder, een activiteit van NOG-Veiliger.

Thuis

Veel kinderen drinken hun eerste glas alcohol thuis. De afgelopen jaren zijn er veel activiteiten uitgevoerd om de kennis bij ouders over alcohol te verhogen en ouders bewust te maken over hun rol bij het drinkgedrag van hun kind. Het is nu zaak het groeiende probleembesef te behouden en uit te breiden naar andere ouders. Dit gebeurt via de publiekscampagne, ouderavonden, de één op één voorlichting tijdens het Preventief GezondheidsOnderzoek, oudercursussen en homeparty's. Vaders krijgen extra aandacht in deze projectperiode.

Onderwijs

Scholen hebben in de eerste fase van het project veel bereidheid getoond om mee te werken. Al 80 basisscholen doen mee aan het project 'Alcohol, een ander verhaal'. Zij zullen gemotiveerd worden het project standaard op te nemen in hun schoolplan. De overige scholen worden geworven. Een deel van het voortgezet onderwijs voert diverse alcoholacties uit zoals lessen, alcoholbeleid voor schoolfeesten en schoolkampen en uitvoering van de digitale alcoholmodule. Ook maken scholen gebruik van deskundigheidsbevordering die IrisZorg aanbiedt. De uitvoering van de activiteiten zal worden vervolgd en uitgebreid. Aan het voortgezet speciaal onderwijs wordt een op maat gesneden aanbod gedaan.

Vrije tijd

In hun vrije tijd bezoeken jongeren sportverenigingen, uitgaansgelegenheden, jongerencentra en feesten. De gemeenten gaan in gesprek met de besturen van sportverenigingen over het alcoholbeleid. Voor jeugdleiders en trainers worden over de praktijk van het beleid en hun voorbeeldrol bijeenkomsten gepland. Ook de Instructie Verantwoord Alcoholshenken (IVA) behoort tot het aanbod.

Binnen de horeca zal de peervoorlichting worden vervolgd. Er wordt een pilot uitgevoerd rond de cursus Barcode voor horecapersoneel.

Het jeugd- en jongerenwerk implementeert de themabijeenkomst 'Nu ben ik het zat!' voor ouders en jongeren. Daarnaast gaat zij met gemeenten in overleg over het voeren van een goed alcoholbeleid. Ook hier voor barvrijwilligers de IVA.

Er zal worden gekeken naar het beleid rondom volksfeesten en evenementen en er zal in gesprek worden gegaan met organisatoren via een (twee)jaarlijkse bijeenkomst.

Een publiekscampagne richt zich rechtstreeks tot de jongeren om zo hun kennis te verhogen over de risico's, de norm en verantwoord drinken. Het gaat om bioscoopreclame, een kunststoren op evenementen, gadgets, informatiefolder en publieksactiviteiten.

Doorverwijzers

Voor excessief drinkende jongeren zal een cursus worden ontwikkeld, afgeleid van de cursus van deelproject 'Boete of een kanskaart'. De aanpassing is o.a. nodig omdat deze drinkende jongeren niet met justitie in aanraking zijn geweest. Hulpverleners of begeleiders van jongeren die een rol kunnen spelen in de doorverwijzing naar deze cursus zullen over alcohol worden geschoold. Ook zal bijscholing voor huisartsen worden opgezet. Ziekenhuizen krijgen op de eerste hulp te maken met jongeren met een alcoholvergiftiging. Er zal contact worden gelegd met de ziekenhuizen in Doetinchem en Winterswijk om de mogelijkheden voor afstemming en samenwerking te benutten.

PR

Het project trekt landelijk en regionaal veel aandacht. Op verschillende wijzen zal in de media aandacht worden besteed aan de activiteiten die voortkomen uit het vervolgplan. Ook zal middels presentaties of deelname aan (landelijke) werkgroepen de ervaring met andere instanties in het land worden gedeeld.

Projectorganisatie

De ambtenaar belast met volksgezondheid, jeugd of verslavingszorg is intern projectleider. Zijn wethouder draagt in een gemeente de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het project. De gemeente vervult een regierol, neemt zelf maatregelen of faciliteert deze. Oplossingen worden in samenspel vanuit verschillende beleidsterreinen van de gemeenten aangedragen: jeugd, onderwijs, openbare orde en veiligheid, sport, vergunningen, welzijn en volksgezondheid.

Dhr. van Dijk, wethouder volksgezondheid van Doetinchem, is bestuurlijk aanspreekpunt voor het regionale project. Hij zorgt ervoor dat het project regelmatig bij collega-bestuurders van volksgezondheid en van openbare orde en veiligheid op de agenda terugkeert. Ook speelt hij een rol bij PR en financiën.

Een projectgroep, die ondersteund wordt door de regionaal projectleider van de GGD, bevordert de voortgang en afstemming van de activiteiten. Hij bestaat uit de gemeentelijke projectleiders en de coördinatoren van IrisZorg, de politie, NIGZ en de GGD. Het deelproject 'Boete of een kanskaart' kent een eigen overleg.

Evaluatie

Om na te kunnen gaan wat de inspanningen in het vervolgplan 2008 – 2010 aan resultaten oplevert zal door de GGD in samenwerking met IrisZorg en het NIGZ een evaluatie worden uitgevoerd van de projectonderdelen. Dit onderzoek is een vervolg op de evaluatie tussen 2005 – 2007. Daarbij wordt enerzijds gekeken naar het proces: zijn de onderdelen volgens planning verlopen en wat heeft bijgedragen aan succes of moeilijkheden? Anderzijds wordt gekeken naar het effect: wat is de verandering bij de diverse doelgroepen in kennis, houding en gedrag ten opzichte van alcoholgebruik door de jeugd in de Achterhoek?

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
Inhoudsopgave.....	7
1. Inleiding.....	8
1.1 Probleemschets	
1.2 Project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' – Sterke opbouw	
1.3 Lange adem	
1.4 Korte stand van zaken uitvoering 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek'	
1.5 Uitkomsten onderzoek	
2. Vervolgplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2008 – 2010.....	11
2.1 Inzet vervolgplan	
2.2 Doelen en doelgroep vervolgplan	
2.3 Overzicht activiteiten vervolgplan	
2.4 Opbouw vervolgplan	
3. Regelgeving.....	16
4. Handhaving.....	18
5. Thuis.....	20
6. Onderwijs.....	22
7. Vrije tijd.....	23
8. Doorverwijzers.....	26
9. PR.....	28
10. Projectorganisatie.....	29
10.1 Gemeentelijke projectorganisatie	
10.2 Regionale projectorganisatie	
11. Evaluatie.....	30
12. Financiën.....	32
12.1 Begroting Vervolgplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2008 – 2010	
12.2 Bijdrage per gemeente per jaar	
Bijlage.....	34
Projectgroepleden oktober 2007	

1. Inleiding

1.1 Probleemschets

Het alcoholgebruik door jongeren in de Achterhoek is al sinds 1995 onderwerp van onderzoek bij de GGD Gelre-IJssel (voorheen GGD Achterhoek) en IrisZorg (voorheen de Grift, Gelders Centrum voor Verslavingszorg). Tot en met het meest recente onderzoek in 2003³ bleek dat op steeds jongere leeftijd wordt begonnen met alcohol drinken, dat jongeren steeds vaker drinken en steeds meer per gelegenheid. Bovendien gingen steeds meer jongeren ook thuis drinken, in gezelschap maar ook alleen, en gaven de meeste jongeren aan dat hun ouders geen duidelijke problemen hadden met hun alcoholgebruik. Veel jongeren onder de 16 jaar kochten zelf alcohol in winkels, uitgaansgelegenheden of verenigingen. De Achterhoek staat in deze problematiek niet alleen. Nederland behoort in Europa tot de top als het gaat om alcoholgebruik door jongeren. Vooral in de leeftijdsgroep 12-14 jaar is het gebruik de afgelopen tien jaar opvallend gestegen. Dit blijkt uit recent trendonderzoek van het Trimbos-instituut, in opdracht van het ministerie van VWS⁴.

Vroegtijdig alcoholgebruik door kinderen onder de 16 jaar kan blijvende hersenschade veroorzaken, kan ook leiden tot ongevallen en op termijn tot verslaving, arbeidsverzuim en andere ziekten⁵. Geschat wordt dat de maatschappij jaarlijks 2,58 miljard euro kwijt is aan deze gevolgen, omgerekend zijn dit 42 miljoen euro voor de Achterhoek. Overmatig alcoholgebruik zorgt bovendien voor veel overlast. Er is een duidelijke samenhang tussen alcoholgebruik en strafbare feiten zoals vernielingen, geweld en baldadigheid.

1.2 Project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' - sterke opbouw

De Achterhoekse gemeenten besloten in 2005 het alcoholgebruik door jongeren aan te pakken. Uit cijfers en signalen vanuit de praktijk - van o.a. politieagenten, leerkrachten en jongerenwerkers - bleek dat de jeugd op steeds jongere leeftijd veel en vaak alcohol begon te drinken.

Nu midden 2007 staat het alcoholgebruik van Nederlandse jongeren op veel politieke agenda's, gemeentelijk en ook landelijk. Maar bij de start van het Achterhoekse project waren er weinig andere initiatieven om een voorbeeld aan te nemen. Wel was uit onderzoek naar (alcohol)preventie bekend welke elementen een effectieve aanpak verhogen. Deze elementen zijn ingebouwd in het Achterhoekse alcoholproject:

- community approach: de regierol van gemeenten maakt invulling op lokale situatie mogelijk.
- regelgeving, handhaving en voorlichting: een mix is effectiever dan voorlichting alleen.
- samenwerking Achterhoekse gemeenten: jongeren overschrijden gemeentegrenzen.
- gecombineerd met inzet van regionale instellingen: één plus één is drie.
- vindplaats gericht: interventies op plaatsen waar jongeren zijn, niet alleen op scholen.

Zo is momenteel een eenduidige boodschap over jongeren en alcohol op veel plaatsen en op verschillende manieren regiobreed te horen.

1.3 Lange adem

Bij de start is ervoor gekozen na de eerste projectfase van 2005 – 2007 het project in ieder geval te vervolgen voor drie jaar, 2008 – 2010. Dit vanuit het inzicht dat alcoholmatiging een lange adem vergt.

Ouders spelen een sleutelrol bij het alcoholgebruik van kinderen. Alcoholgebruik is zo gewoon in het dagelijks leven, dat het tijd en acties vraagt voordat ouders (en andere volwassenen) besef hebben van het probleem. Als dat probleembesef er is, verandert een diep gewortelde gewoonte niet van de ene op de andere dag, daarom is een lange adem een reëel uitgangspunt.

Verder is tijd nodig omdat het niet om een kleine groep jongeren gaat met risicovol alcoholgebruik. Er zijn veel jongeren die overmatig alcohol gebruiken, dus gaat het om alle ouders. Het probleembesef is gegroeid, het is zaak dit uit te breiden naar meer ouders.

Ook is een lange adem nodig omdat het project zich niet alleen op ouders richt, maar ook op sportverenigingen, de vele feesten, schoolfeesten en uitgaansgelegenheden. Zo wordt bereikt dat op verschillende plaatsen dezelfde boodschap klinkt.

³ Wat is normaal in de Achterhoek? C. de Rover, M. Baalman en M. de Vocht, De Grift en GGD Achterhoek, 2003.

⁴ Alcoholgebruik en jongeren onder de 16 jaar. Schadelijke effecten en effectiviteit van alcoholinterventies. Onderzoek in opdracht van het ministerie van VWS. Jacqueline Verdurmen c.s., Trimbos-instituut 2006.

⁵ Alcohol in de opvoeding, NIGZ, 2006.

Het gegroeide probleembesef moet worden onderhouden en ingezette acties dienen te worden vervolgd om effect te hebben op het drinkgedrag van onze jeugd. Zodoende ligt hier nu het vervolgplan 2008 –2010.

1.4 Uitvoering 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' in volle gang

In de voortgangsrapportage 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek september 2005 – april 2007' voor Provincie en gemeenteraden staat beschreven welke activiteiten er in die periode tot stand zijn gekomen.⁶

Samengevat kan hierover het volgende worden gezegd:

- In de laatste maanden van 2005 zijn voorbereidingen tot de uitvoering getroffen, zoals instelling gemeentelijke werkgroepen, ontwikkeling logo en slogan 'Minder drinken, ook in de Achterhoek' en provinciale subsidieaanvraag.
- In 2006 is de uitvoering gestart met lokale startbijeenkomsten per gemeente en met een publiekscampagne volwassenen via radio, posters, folders en gemeentepagina. Dit voor het benodigde probleembesef.
- Voor de daaropvolgende activiteiten richting onderwijs, sport, horeca, jeugd- en jongerenwerk zijn leidraden voor de aanpak uitgewerkt om te voorkomen dat het wiel in iedere gemeente opnieuw moest worden uitgevonden.
- In deze settings zijn netwerken op – of uitgebouwd, is probleembesef gekweekt en samenwerking afgesproken.
- Uitvoering van projectactiviteiten per setting kwam in de loop van 2006 steeds meer op gang.
- Midden 2007 is de uitvoering in volle gang; er is veel gezaaid, oogsten is nu begonnen.
- Vanuit andere gemeenten, regionale instellingen, landelijke organisaties en landelijke overheid is er veel belangstelling en waardering voor de aanpak in de Achterhoek. Regelmatig zijn presentaties verzorgd over het project. Het project dient als voorbeeld in de handleiding lokaal alcoholbeleid, die VWS november 2007 uitbrengt. Zo staat de Achterhoek meer en meer bekend als voorloper lokaal alcoholmatigingsbeleid.

1.5 Uitkomsten evaluatieonderzoek: project is succesvol bij ouders

Sinds eind 2005 hebben studentes van de Wageningen Universiteit bij de GGD gewerkt aan proces- en effectevaluatie van het project (zie hoofdstuk 11). Eind 2006 zijn vragenlijsten uitgezet onder jongeren van 10 tot 19 jaar. Bij ouders zijn in 2006 en 2007 telefonische interviews afgenomen. Hiermee is een beeld verkregen van het probleembesef, kennis over alcohol, houding en gedrag van ouders en jongeren op verschillende momenten tijdens het project. Daarnaast zijn wethouders en projectgroepleden geïnterviewd om de ervaringen en de wensen van gemeenten en betrokken instellingen in kaart te brengen. Eind 2006 heeft een studente van de Hogeschool Arnhem Nijmegen begeleid door het NIGZ een onderzoek gedaan onder 60 besturen van voetbal- en tennisclubs in de Achterhoek.

Hier volgen kort enkele onderzoeksresultaten:

- Volwassenen: In 2005 bleek onder andere dat veel ouders alcoholmatiging wel een belangrijk onderwerp vinden, maar bij hun eigen kind nog niet veel problemen zien, vooral omdat zij hun eigen kinderen vertrouwen. Ruim de helft van de ouders was van mening dat alcohol alleen schadelijk is als hun kind dronken is. En ook ruim de helft van de ouders heeft er geen probleem mee als een kind van 14 jaar meer dan één keer per maand alcohol drinkt.

In 2007 is een tussenmeting onder ouders uitgevoerd. De rapportage verschijnt oktober 2007. De resultaten tot nu toe tonen dat het probleembesef bij ouders toeneemt, zij praten er meer over met anderen en vinden dat er iets aan gedaan moet worden. Ook de kennis over negatieve gevolgen, waaronder de nieuwe informatie over hersenschade, groeit. Ouders zijn zich ook meer bewust van het feit dat ze tijdig over de gevolgen van alcohol dienen te praten met hun kind. Zo zijn eerste goede resultaten geboekt om bij ouders het probleembesef te vergroten, kennis te vermeerderen en houding te veranderen.

- Jongeren: Uit het onderzoek onder jongeren is duidelijk dat het alcoholgebruik nog steeds toeneemt met de leeftijd. De jongeren hebben zelf weinig problemen met hun eigen alcoholgebruik, want ze kennen altijd wel iemand die nog meer drinkt. Volgens de jongeren zouden veel ouders hun drinkgedrag tolereren en geen afspraken met hen maken. De jongeren kennen de regels over

⁶ Het voortgangsrapport 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' is op te vragen bij GGD Gelre-IJssel.

alcohol kopen, maar laten zich hierdoor niet hinderen en ondervinden hierin geen tegenstand. Een nameting volgt nog.

- Procesevaluatie onder projectgroepleden: Hieruit kwam onder andere naar voren dat de projectleiders van gemeenten het project een warm hart toedragen. Knelpunt is dat zij niet altijd voldoende tijd hebben, door bijvoorbeeld werkzaamheden voor de WMO, en niet altijd makkelijk medewerking krijgen binnen hun gemeenten om het alcoholmatigingsproject de volle aandacht te geven. Het samen optrekken met andere gemeenten en de ondersteuning bij lokale activiteiten door GGD en IrisZorg werden als zeer positief ervaren.
- Procesevaluatie wethouders: De wethouders onderschreven allen het belang van het alcoholmatigingsproject en de noodzaak om het project ook na 2007 te continueren. Net als de gemeentelijke projectleiders waardeerden zij de gezamenlijke aanpak. Zij zien zichzelf als voortrekker van het project en het gezicht naar de burgers toe. Een aparte rol heeft de heer van Dijk, wethouder van Doetinchem, als bestuurlijk aanspreekpunt voor het gehele project. Hij houdt het onderwerp op de agenda van de wethouders, draagt mede zorg voor financiering en speelt een belangrijke rol bij de PR in de regio.

2 Vervolgplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2008 - 2010

2.1 Inzet vervolgplan

In dit vervolgplan zijn activiteiten opgenomen die niet voorkwamen in het eerste plan. Deze activiteiten komen voort uit nieuwe tendensen rond alcohol (feestketen), opgemerkte lacunes (groepsaanbod riskant drinkende jongeren) en ontstane samenwerking (Voedsel en Waren Autoriteit, NOG-Veiliger). Het gaat o.a. om:

- deskundigheidsbevordering doorverwijzers, zodat risicojongeren op tijd naar het groepsaanbod rond alcohol worden doorverwezen.
- ontwikkeling groepsaanbod voor jongeren die riskant alcohol drinken.
- samenwerking Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) om een impuls te geven aan de handhaving van leeftijdsgrenzen.
- denktank keten en schuurfeesten.
- samenwerking met het project 'NOG-Veiliger' op het vlak van regelgeving en handhaving.
- verankering van de activiteiten die gestart zijn in 2005, zodat behaalde resultaten in stand worden gehouden.

Verder zullen in het vervolgplan ingezette trajecten worden voortgezet. Ter illustratie hier drie voorbeelden, die in dit vervolgplan staan opgenomen:

- na een eerste wervingsronde zijn 80 van de ongeveer 200 basisscholen, inclusief speciaal onderwijs, deelnemer aan 'Alcohol, een ander verhaal'. Zij zijn enthousiast over dit deelproject, ook de opkomst van ouders op de ouderkindavond is hoog. Er wachten scholen om mee te doen en er zijn scholen die het aanbod nog niet hebben gekregen. Vervolg van de wervingsactiviteiten zal de deelname verhogen en zo zullen meer leerlingen worden bereikt die nog niet met alcohol drinken zijn begonnen (primaire preventie).
- voor de actie richting sportverenigingen is onderzoek gedaan naar het kantinebeleid van voetbal- en tennisverenigingen. Er is een aanpak voor de gemeente opgesteld. Gemeenten regelen nu een plaats op de agenda van bestuursvergaderingen, om het probleem te bespreken en sportverenigingen te vragen bij te dragen aan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek'. Zo ligt nu het pad open voor clubbeleid, bijeenkomsten voor jeugdleiders en trainers en Instructie Verantwoord Alcoholshenken.
- wat betreft gemeentelijke regelgeving en handhaving zijn in bestaande trajecten rond APV en horecaconvenant de doelstellingen van het alcoholproject meegenomen. Het project 'NOG-Veiliger' van het Regionaal College geeft een impuls aan regelgeving, bijv. het ontheffingenbeleid, en aan handhaving, bijvoorbeeld Boete of een kanskaart of samenwerking met VWA.

Op basis van de procesevaluatie zijn de bestaande activiteiten bijgesteld. Enkele activiteiten die niet meer (helemaal) nodig zijn of niet realiseerbaar bleken, zijn beëindigd.

2.2 Doelen en doelgroep vervolgplan

Het hoofddoel en de doelgroepen van het project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' blijft zo goed als gelijk aan die uit het plan voor 2005 – 2007:

"De algemene doelstelling van het beleid is alcoholmatiging te bevorderen waardoor de negatieve effecten van alcoholgebruik worden verminderd. De doelgroep zijn jongeren van 10 tot 18 jaar. Intermediaire doelgroepen om het doel en de jongeren te bereiken zijn volwassenen die met deze jongeren te maken hebben, zoals ouders⁷, leerkrachten, sporttrainers, jeugd- en jongerenwerkers, **doorverwijzers**, winkeliers en horecamedewerkers."⁸

In onderstaand schema staan de subdoelen van 2005 – 2007 en de aangescherpte subdoelen voor 2008 – 2010.

⁷ Onder ouders worden ook andere verzorgers in de thuissituatie verstaan zoals stiefouders of pleegouders.

⁸ Projectplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek', 2005-2007

Subdoelen 2005 – 2007

Subdoelen 2008- 2010

<p>Inwoners van de Achterhoek, burgers en professionals staan open voor informatie over alcohol en alcoholmatiging.</p> <p>Het aantal basisschoolleerlingen dat alcohol drinkt, neemt in ieder geval niet toe. Hiermee stopt de toename van het aantal kinderen dat op jonge leeftijd drinkt.</p> <p>Meer dan de helft van de middelbare scholieren weet wanneer zij te veel alcohol drinken en weet welke risico's zij dan zelf lopen.</p> <p>Het gemiddeld aantal glazen dat de middelbare scholieren per keer drinken, neemt niet toe.</p> <p>Meer dan de helft van de opvoeders erkent dat kinderen te veel alcohol drinken en weet dat ouders het alcoholgebruik van hun kinderen kunnen verminderen door zelf het goede voorbeeld te geven, grenzen te stellen en met hun kinderen over alcohol te praten.</p> <p>De gemeente stelt beleid op rond alcoholmatiging en stemt dit met andere gemeenten in de Achterhoek af.</p> <p>De gemeente sluit een horecaconvenant af met horeca en politie.</p> <p>De horecaondernemers en winkeliers verscherpen de handhaving van de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol.</p> <p>De politie voert extra controles uit en verhoogt haar aanwezigheid bij plekken waar overtredingen kunnen voorvallen.</p> <p>Het jeugd- en jongerenwerk en sportclubs versterken het alcoholbeleid waar de Drank- en Horecawet toe verplicht.</p> <p>Scholen voor basis- en voortgezet onderwijs plaatsen alcoholmatiging nadrukkelijk op de agenda.</p>	<p>Het gevormde probleembesef bij inwoners van de Achterhoek is behouden en uitgebreid.</p> <p>Het percentage basisschoolleerlingen in groep 7 en 8 dat alcohol drinkt, is afgenomen t.o.v. de meting in 2006 af.</p> <p>Jongeren onder de 16 jaar weten dat zij beter niet kunnen drinken. Jongeren zijn zich beter dan in 2006 bewust van risico's, zoals onveilig rijden.</p> <p>Het gemiddeld aantal glazen per keer neemt af onder jongeren.</p> <p>Meer dan de helft van de opvoeders erkent dat kinderen te veel alcohol drinken en weet dat ouders het alcoholgebruik van hun kinderen kunnen verminderen door of zelf het goede voorbeeld te geven, grenzen te stellen of met hun kinderen over alcohol te praten. Vergeleken met 2006 maken meer ouders afspraken met hun kinderen over het alcoholgebruik.</p> <p>De gemeente versterkt beleid rond alcoholmatiging en stemt dit met andere gemeenten in de Achterhoek af. Er is samengewerkt met NOG-veiliger.</p> <p>Gemeenten geven actief uitvoering aan het horecaconvenant.</p> <p>De horecaondernemers en winkeliers verscherpen de handhaving van de wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol. Gemeenten geven uitvoering aan handhaving leeftijdsgrenzen, in samenwerking met VWA.</p> <p>De politie voert extra controles uit en verhoogt haar aanwezigheid bij plekken waar overtredingen kunnen voorvallen. Boete of kanskaart is geïmplementeerd.</p> <p>Het jeugd- en jongerenwerk en sportclubs versterken het alcoholbeleid waar de Drank- en Horecawet toe verplicht.</p> <p>Van de scholen die al meededen, blijft zeker 65% meedoen, nieuwe scholen haken aan.</p> <p>Doorverwijzers zijn geschoold over alcoholgebruik jeugd en verwijzen door naar de cursus voor riskant drinkende jongeren.</p> <p>Samenwerking met ziekenhuizen is aangegaan.</p>
---	---

2.3 Overzicht activiteiten Vervolgplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2008 – 2010

	Initiatief- nemer	Samenwerkings- partner(s)
Regelgeving		
APV- Verbod van alcohol op straat	gemeente	werkgroep APV
Ontheffingenbeleid	gemeente	werkgroep APV
Denktank hokken en schuurfeesten	gemeente	jeujo, politie, GGD
Algemene subsidieverordening	gemeente	
Drank- en Horecaverordening	gemeente	werkgroep APV, horeca, politie
Om tafel met winkeliers	gemeente	GGD
Handhaving		
Samenwerking met VWA	gemeente	werkgroep APV
Pilot gemeentelijke handhaving	gemeente	
Handhaving horecaconvenant	gemeente	werkgroep APV
Burgervader – Burgermoeder	NOG-veiliger	
Boete of een kanskaart	NOG-veiliger en GGD	politie, OM, Halt, IrisZorg, NIGZ
Extra controles politie	politie	
Thuis		
Publiekscampagne Volwassenen: radiospots, posters, folders, kabelkrant gemeentepagina, publieksactiviteit	GGD	IrisZorg
Het A-team: peerverlichting vaders	GGD	IrisZorg
Eén op één voorlichting in het PGO van groep 7 en klas 2	GGD	
Ouderkindavonden 'Alcohol, een ander verhaal'	IrisZorg	
Ouderavonden in het voortgezet onderwijs	IrisZorg	
Oudercursus	IrisZorg	
Homeparty	IrisZorg	GGD, gemeente
Onderwijs		
Basisonderwijs, Op de Agenda	GGD	gemeente
Basisonderwijs, Cursus 'Alcohol, een ander verhaal'	IrisZorg	GGD
Voortgezet onderwijs, Op de Agenda	GGD	IrisZorg
Voortgezet onderwijs: (gast)lessen, regels, signalering & begeleiding, deskundigheidsbevordering docenten	IrisZorg	GGD
Speciaal voortgezet onderwijs	IrisZorg	

	Initiatief nemer	Samenwerkings- partner(s)
Sport		
Bijeenkomst met besturen	gemeente	GGD
Discussiebijeenkomst jeugdleiders en trainers	gemeente	IrisZorg, GGD
Instructie Verantwoord Alcoholshenken	IrisZorg	
Jeugd- en jongerenwerk		
In gesprek met jeugd- en jongerenwerk	gemeente	IrisZorg
Regionaal afstemming alcoholbeleid	IrisZorg	jeuwerk
Instructie Verantwoord Alcoholshenken	IrisZorg	
Themafeest ouders en jongeren	IrisZorg	jeuwerk
Horeca		
Peervoorlichting	IrisZorg	horeca
Pilot Barcode	IrisZorg	horeca
Publiekscampagne Jongeren: Bioscoopreclame, Kunststoren, Gadgets, Informatieflyer, Publieksactiviteit	GGD	IrisZorg
Volksfeesten en evenementen		
Informatiebijeenkomst	gemeente	GGD
Doorverwijzers		
Cursus 'Nuchter Zat'	IrisZorg	GGD
Scholing doorverwijzers	GGD	IrisZorg
Scholing huisartsen	GGD	IrisZorg
Samenwerking ziekenhuizen	GGD	
PR		
Communicatieplan	GGD	IrisZorg, gemeente
Persberichten, radio, tv, nieuwsbrief	GGD	gemeente
Evaluatie		
Proces- en effectevaluatie	GGD	

2.4 Opbouw Vervolgplan

Na een korte terugblik op het project van 2005 – 2007 volgen in hoofdstuk 2 de uitgangspunten van het vervolgproject en een overzicht van de gekozen activiteiten. Het werkplan beschrijft respectievelijk in hoofdstuk 3 en 4 maatregelen op het vlak van wetgeving en handhaving. In hoofdstuk 5, 6 en 7 komen de activiteiten voor de domeinen thuis, onderwijs en vrije tijd voorbij. Hoofdstuk 8 beschrijft een geheel nieuw domein, doorverwijzers. Hier wordt een aantal activiteiten beschreven gericht op een aanbod voor excessief drinkende jongeren zonder dat zij hiervoor in aanraking moeten komen met justitie of hulpverlening. Hoofdstuk 9 gaat in op de PR, hoofdstuk 10 op de projectorganisatie. De evaluatie komt aan de orde in hoofdstuk 11. Hoofdstuk 12 besluit met een beschrijving van de financiën van dit vervolgplan 2008 - 2010.

3. Regelgeving

In april 2006 heeft het Regionaal College van Noord- en Oost-Gelderland acht veiligheidsthema's gekozen om de veiligheid in de regio te verbeteren. Eén van de acht thema's is alcoholmatiging. Om de besluiten regiobreed uit te voeren is het project NOG-veiliger gestart. Er is actieve afstemming en samenwerking tussen het project NOG-veiliger en 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' afgesproken. Hoofdstuk 3 en 4 zijn in overleg opgesteld.

Een mix van maatregelen heeft meer kans op slagen dan een enkele maatregel, zoals voorlichting⁹. Wetgeving en handhaving spelen nadrukkelijk een rol om alcoholmatiging bij de jeugd te bereiken. Dit was de inzet in 2005 – 2007, dit blijft de inzet in het vervolgplan. Om de mogelijkheden via gemeentelijke wetgeving en beleid te benutten zullen de volgende activiteiten plaatsvinden:

- **Verbod van alcohol op straat in APV**

Bereikt 2005 – 2007: Vaak worden binnen een gemeente gebieden aangewezen waar alcoholgebruik op straat niet is toegestaan. De gebiedsaanwijzing bemoeilijkt de handhaving door politie, omdat de regels soms per gemeente en per gebied verschillen.

In 2006 is binnen de regionale ambtelijke werkgroep APV nagegaan of er een rechtsbasis is voor een verbod in de hele gemeente, in het kader van het regionaal dereguleringsvoorstel APV. In het definitieve voorstel APV van maart 2007 wordt inderdaad een gemeentebreed verbod op alcoholgebruik op straat voorgesteld, mogelijk via een algemeen verbod in de APV (niet via de aanwijzingsbevoegdheid). Argumenten hiervoor zijn openbare orde aspecten, het voorkomen van verplaatsingseffecten, alcoholmatiging en eenduidigheid in regelgeving. Een aantal gemeenten heeft het algeheel verbod nu in haar APV opgenomen. Bij de andere gemeenten zal de gemeenteraad zich er nog over buigen.

Inzet 2008 – 2010: De stand van zaken zal in de APV-werkgroep worden besproken en zo nodig aandacht vragen voor bovenstaande. Er zal gekeken worden of het verbod van alcohol op straat onder voorwaarden ook kan gelden voor niet-aangebroken flessen en blikjes, om zo de handhaving te vergemakkelijken. Dit naar voorbeeld van andere gemeenten.

- **Ontheffingenbeleid**

Inzet 2008 – 2010: Het ontheffingenbeleid (artikel 35 ontheffing D&H-wet) wordt nu toegepast vanuit bestaand beleid, zonder te kijken vanuit verantwoord alcoholgebruik. Wellicht moet de ontheffing minder vaak gegeven worden, bijvoorbeeld geen ontheffing bij een evenement gericht op kinderen of waar vooral kinderen zijn, zoals een kinderrommelmarkt. Of met meer voorwaarden, bijvoorbeeld niet vanaf 10 uur. Ook zou aan het begrip 'bijzondere gelegenheid van tijdelijke aard' in artikel 35 door het opstellen van beleidsregels een engere uitleg gegeven kunnen worden, zodat niet voor elke willekeurige activiteit ontheffing voor de verstrekking van alcoholhoudende drank wordt verleend.

De acht gemeenten zullen hun ontheffingenbeleid als onderdeel van het Evenementenbeleid tegen het licht houden: wat is de huidige situatie en wat is de gewenste situatie? Gemeenten verscherpen dit beleid met het overmatig alcoholgebruik van de jeugd en het gewenste voorbeeldgedrag van volwassenen in het achterhoofd. De regionale werkgroep APV gaat hiermee aan de slag en zorgt zo voor gebruik van goede ideeën en het voorkomen van dubbel werk. Hoofdstuk 7 gaat nader op volksfeesten in.

- **Denktank keten en schuurfeesten**

Inzet 2008 – 2010: Keten en hokken zijn plaatsen waar meerdere jongeren met medeweten van ouders samenkomen met en zonder hun medeweten vaak veel drank drinken. Het kan gaan om een schuur, caravan, deel; het kan gaan om gratis alcoholverstrekking, quitte spelend of winstmakend. In de praktijk blijkt dat de meeste keten geen winstoogmerk hebben.

Jongeren vinden keten vaak een plek om gezellig met vrienden bij elkaar te komen en activiteiten te ondernemen. Tegelijkertijd is keten een verzamelbegrip van uiteenlopende bouwsels, waar vaak veel wordt gedronken, veel jonge bezoekers zijn en de (brand)veiligheid en enig toezicht ver te zoeken zijn. Dit levert risico's op voor de gezondheid, veiligheid en openbare orde.

⁹ Zie www.nationaalkompas.nl van het RIVM, Effectiviteit van alcoholpreventie

Er is in de Achterhoek wel een beeld, maar geen feitelijk inzicht in het aantal keten. De gemeenten zouden een inventarisatie kunnen laten verrichten naar het aantal, de plaatsen, de bezoekers, het alcoholgebruik. Er zijn echter stemmen die zeggen dat een dergelijke inventarisatie leidt tot medeverantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van gemeenten voor de veiligheid van de keten.

Sommigen vinden keten sowieso enkel een zaak van ouders waarvoor voorlichting de enige oplossing is. Er zijn in het land ook voorbeelden van gemeenten die verder gaan. Zij stellen beleid op waarbij keten worden gedoogd onder voorwaarden als brandveiligheid, verkeersveiligheid, alcoholmatiging en registratie.

Er zal een Achterhoekse Denktank keten en schuurfeesten worden opgericht met vertegenwoordigers vanuit de gemeenten, jongerenwerk en politie. De denktank gaat na wat de gemeentelijke mogelijkheden zijn en raadpleegt mensen met kennis en ervaring. Er vindt afstemming plaats met het regionaal coördinatorenoverleg Handhaving. Op basis daarvan doet de Denktank een voorstel over de regionale of gemeentelijke koers. Dit voorstel zal worden voorgelegd aan het portefeuillehoudersoverleg.

- **Algemene Subsidieverordening**

Inzet 2008 – 2010: Aan subsidieverstrekking kunnen voorwaarden ten gunste van alcoholmatiging worden verbonden. Dit is geen dagelijkse praktijk in Nederland. In het kader van het project zal worden nagegaan wat de juridische ruimte is, vragen hierover zijn al uitgezet. Ook zal gekeken worden welke voorwaarden concreet kunnen worden opgenomen. De uitkomsten zullen worden gedeeld met de Achterhoekse gemeenten en de gemeenten van het Stedendriehoekproject en in de gemeenten worden vertaald in een raadsvoorstel.

- **Drank- en horecaverordening**

Inzet 2008 – 2010: De Drank- en Horecawet geeft de gemeente de mogelijkheid om in de gemeentelijke verordening voorwaarden aan de vergunningverlening op te nemen. Er zijn verschillende mogelijkheden zoals een verbod op verkoop voor een bepaald gebied of gedurende een bepaalde tijd en het optrekken van de toegangsleeftijd tot maximaal 21 jaar. Naast juridische mogelijkheden speelt het gewenste beleid een rol.

De gemeente zal de mogelijkheden die de Drank- en Horecawet biedt voor alcoholmatigingsbeleid aangrijpen en verankeren in de gemeentelijke Drank- en horecaverordening. Bij de aanscherping en afstemming van de Drank- en horecaverordening dient er oog te zijn voor de mogelijkheden om het beleid te handhaven. Dit wordt uitgewerkt in een pilotgemeente.

- **Om tafel met winkeliers**

Bereikt 2005 –2007: Het plan was dat gemeenten met winkeliers van supermarkten om tafel zouden gaan om hun ervaringen te bespreken, te kijken naar mogelijkheden om handhaving te verbeteren en overlast te voorkomen. Dit is midden 2007 nog niet opgepakt.

Inzet 2008 –2010: Steeds weer blijkt dat jongeren in supermarkten makkelijk aan alcohol komen, ook al zijn ze nog geen 16 jaar. Er zijn daarom stemmen alcohol enkel in slijterijen te laten verkopen. In de Achterhoek zal in twee gemeenten een pilot worden uitgevoerd. Gemeenten en supermarkten ontwikkelen een actieplan om de verkoop aan te jonge kinderen tegen te gaan.

Het landelijke project 'Alcohol en opvoeden' heeft met enkele supermarkten samengewerkt. De volgende acties zijn daarin ondernomen:

- een button bij kassamedewerkers die aangeeft dat bij alcohol de leeftijd wordt gecontroleerd.
- ouderbrochure in de supermarkt.
- artikel(s) over alcohol in het huisblad of reclameblad van de supermarkt.

In andere regio's zijn ook voorbeelden te vinden, zoals mystery shopping. Deze acties worden meegenomen in de pilot.

4. Handhaving

Jongeren lijken zich weinig aan te trekken van de regels rond alcohol en ervaren dit niet als een overtreding als ze worden gecorrigeerd. Ook zijn er volwassenen waarvoor dit geldt. Handhaving is van groot belang. Landelijk wordt gesproken over versterking van de handhaving door meer formatie voor de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) en meer bevoegdheden voor gemeenten. Hoewel zulke geluiden eerder zijn gehoord, lijkt er nu meer politiek en maatschappelijk draagvlak voor te zijn. Dit project in de Achterhoek begint alvast.

- **Samenwerking VWA**

Inzet 2008 – 2010: Met VWA is in de aanloop naar dit project gesproken over samenwerking. VWA is hiertoe bereid en wil structureel bijdragen aan het project. Binnen de capaciteit die VWA heeft voor de Drank- en Horecawet zal gezocht worden hoe de controles via samenwerking met gemeenten en politie te optimaliseren zijn. Het zal daarbij kunnen gaan

- Afstemming van VWA-inspectie bij uitgaansgelegenheden en evenementen in de regio: welke gelegenheid of evenement zal worden bezocht? Zo wordt bevorderd dat daar wordt geïnspecteerd waarvan lokaal bekend is dat er mogelijk overtredingen zijn. Waar leidt een handhavingsactie bij een uitgaansgelegenheden of evenement tot verschuiving en daarmee verergering van het probleem?
- Gecombineerde inzet VWA en politie bij inspectie. Versterking van de krachten dus.
- Welke gemeenten willen tweedelijns onderzoek van VWA op korte termijn? Het gemeente-onderzoek geeft inzicht op vergunningverlening en inzicht op verbetering van het handhavingsbeleid. Er kan gewacht worden tot VWA komt, maar als het niet als straf wordt gezien, kan VWA ook in huis worden verwelkomd als beleidspartner.

Via aansluiting bij bestaande overleggen, zoals de werkgroep APV of het coördinatorenoverleg Handhaving, zal de concrete samenwerking worden vormgegeven.

- **Pilot gemeentelijke handhaving**

Inzet 2008 – 2010: In het Beleidsprogramma 'Samen werken, samen leven' van het huidige kabinet Balkenende IV staat dat er een pilot-project komt met een intensieve controle van de leeftijdsgrenzen door de gemeenten en de politie. Het gaat daarbij om bevoegdheden voor een gemeente die nu nog enkel bij VWA liggen. Enkele gemeenten hebben zich voor deze pilot opgegeven en krijgen bij toekenning voor twee jaar twee BOA's toegewezen.

- **Handhaving gemeenten van afspraken horecaconvenant**

Bereikt 2005 – 2007: Er is - onafhankelijk van het alcoholproject- een regionaal model horecaconvenant opgesteld. Daarin staan afspraken over toelatings- en sluitingstijden, om overlast door 's nachts heen en weer gaande jongeren tegen te gaan. Vanuit het project is afstemming gezocht. Een hoofdstuk gaat over verantwoord alcoholgebruik; zo is het verboden om alcoholbevorderende activiteiten te organiseren en verleent de horeca medewerking aan voorlichtingsactiviteiten. Het horecaconvenant is in bijna alle Achterhoekse gemeenten vastgesteld.

Inzet 2008 – 2010: Het horecaconvenant is in bijna alle gemeenten ingevoerd. Het is van belang dat er inderdaad geen alcoholbevorderende activiteiten worden ondernomen en als dit toch gebeurt, de gemeente hierop actie onderneemt. Via de werkgroep APV kan aandacht worden gevraagd voor handhaving van dit artikel.

Ook in het kader van de samenwerking met VWA speelt de gemeentelijke handhaving een rol. Als de uitbater na beboeting door VWA toch weer afspraken overtreedt, kan de gemeente handhaven, bijvoorbeeld een gesprek met de burgemeester.

- **Burgervader - Burgermoeder**

Inzet 2008 – 2010: Naast alcoholmatiging is een tweede thema van het project NOG-veiliger uitgaansgeweld, een probleem dat nauw samenhangt met alcoholgebruik. Vanuit dit thema is er het initiatief burgervader/burgermoeder, waarvoor Doetinchem pilotgemeente is. Na het weekend stuurt de burgemeester ouders van kinderen die tijdens het weekend zijn aangehouden, een brief. Gekeken wordt nog of en wanneer de burgemeester de ouders uitnodigt voor een gesprek. Een bevoegde bestuurder zet zo zijn of haar invloed in om het alcoholmatigingsbeleid concreet uit te voeren.

- **Boete of een kanskaart**

Bereikt 2005 – 2007: Het OM, politie, bureau Halt, IrisZorg, NIGZ en GGD zijn om tafel gegaan vanuit hun zorg voor de onverschillige houding van jongeren tegenover boetes bij alcoholovertredingen. Er is een leerstraf ontwikkeld. De officier van Justitie heeft de Halt-criteria verruimd, zodat de politie bij een overtreding onder invloed van alcohol kan doorverwijzen naar Halt. De (vele) betrokken uitvoerders zijn geïnformeerd en de uitvoering is gestart. Na enkele maanden bleef het aantal bereikte kinderen achter op de verwachte aantallen bij de start. Tussenevaluatie gaf aanknopingspunten voor verbetering. Het project NOG-veiliger heeft vervolgens dit project geadopteerd en voert de verbeteringen in 2007 uit. Het project trekt regionaal en landelijk de aandacht.

Inzet 2008 – 2010: In de Achterhoek zal de uitvoering worden vervolgd. Het aantal doorverwezen jongeren dat een cursus volgt bij IrisZorg zal toenemen, evenals het aantal ouders dat naar de ouderbijeenkomst komt. Boete of een kanskaart zal worden afgestemd met het Burgervader-Burgermoeder-Project. Voor de groep van jongeren ouder dan 17 jaar zal samenwerking met het Jekk en de jeugdreclassering worden verkend.

- **Extra controles**

Bereikt 2005 – 2007: In de bestuurlijke startdocumenten waarin een gemeente met politie prioriteiten beschrijft, zijn extra alcoholcontroles opgenomen. Hierover is contact geweest met het ambtenarenoverleg openbare orde & veiligheid.

Inzet 2008 – 2010: Tegenwoordig worden dergelijke prioriteiten vastgelegd in jaarplannen. De inzet zal zijn dat extra alcoholcontroles in de jaarplannen zullen worden opgenomen. Het gaat daarbij om plekken waar overtredingen kunnen voorvallen, zoals bij uitgaansgelegenheden, sportverenigingen en zaalfeesten. Samenwerking is mogelijk met VWA, BOB-campagne en peervoorlichters.

5. Thuis

Veel kinderen krijgen thuis hun eerste glas alcohol, en blijven thuis regelmatig drinken. Ouders zijn daarom een belangrijke doelgroep. De eerste stap was om bij ouders het probleem op de agenda te zetten via een publiekscampagne. De inzet was ook hun kennis over alcohol te verhogen, omdat niet enkel gewoonte maar ook onvoldoende kennis een grote rol speelt bij hoe ouders hun kinderen opvoeden rond alcohol. Het is nu zaak het gegroeide probleembesef te behouden en uit te breiden naar andere ouders. Zo komen over de overwegend plattelandsgebieden van de Achterhoek en over achterstandswijken berichten binnen dat daar het probleembesef nog mager is.

- **Publiekscampagne Volwassenen**

Bereikt 2005 – 2007: Er is een combinatie van media en kanalen gebruikt om de ouders te bereiken, zoals radio, posters, folder, krantenberichten op gemeentepagina en een tv-serie Nuchter Zat. Op de gemeentepagina heeft een artikel gestaan over de hersenontwikkeling met een aansprekende foto. Verder vijf artikels met opvoedingsadviezen en artikels om Nuchter Zat aan te kondigen.

Inzet 2008 – 2010: In de projectfase 2008 – 2010 zal het gekweekte probleembesef via de publiekscampagne worden behouden en uitgebreid. Daarbij zal worden aangesloten bij de landelijke campagne 'Alcohol en opvoeding'.

De activiteiten zullen zijn:

Radiospots	:	radiospots van de landelijke campagne zullen worden uitgezonden. De spots verwijzen ouders voor informatie naar www.alcoholinfo.nl en en www.uwkindengenotmiddelen.nl .
Posters en folders	:	de landelijke posters en folders zullen in de gemeenten worden verspreid in samenwerking met de gemeentevorlichters.
Gemeentepagina	:	de artikelen op de gemeentepagina zullen worden vervolgd; reacties op minderdrinken@ggdgelre-ijssel.nl worden daarin verwerkt.
Kabelkrant	:	er zullen berichten op de kabelkrant worden geplaatst.
Publieksactiviteit	:	er zal een publieksactiviteit worden uitgevoerd, mogelijk via de (super)markten en/of braderieën en/of carnaval.

- **Peervoorlichting vaders: het A-team**

Inzet 2008 – 2010: Vaders zijn vaak degenen die de kratten pils en sterke drank kopen. Zij geven vaak het voorbeeld dat bier erbij hoort, vooral richting hun zonen. Zij onderschatten vaker hoeveel er gedronken wordt en wat de risico's zijn van jong drinken. Als het kind veilig in zijn bed ligt, is het goed. Vaders worden in de projectactiviteiten niet zo veel bereikt als moeders. Ze zijn in de minderheid op ouderavonden, tijdens het PGO van de jeugdverpleegkundige en tijdens andere ouderactiviteiten.

Voorlichting aan vaders door vaders is zover bekend een nieuwe interventie. Vanuit het GGD-onderzoek dat het project begeleidt, zal de literatuur erop na worden geslagen. De inzet wordt dat er een groep van vaders wordt gevormd die in de regio andere vaders zullen voorlichten en aanspreken op hun (voorbeeld)gedrag. Speciale aandacht hierbij voor vaders uit de plattelandsgemeenten. Ook dit zijn ouders die het beste met hun kind voor hebben; het is niet enkel een kwestie van cultuur, maar ook een kwestie van onvoldoende kennis over alcohol die een rol speelt in hun houding. De inzet zal dan ook zijn om hun kennis te verhogen en hun houding tegenover jong alcoholgebruik te veranderen.

- **Eén op één voorlichting in groep 7 en klas 2**

Bereikt 2005 – 2007: In het kader van het project is voor het Periodiek GezondheidsOnderzoek van de GGD een advies Alcohol opgesteld. In dit advies staat voor wel- en niet-drinkende leerlingen de aanpak beschreven. Jeugdverpleegkundigen geven één op één voorlichting aan ouder en kind in groep 7, vóór het kind met alcohol is gestart. Jeugdartsen zetten jongeren in klas 2 aan het denken over hun gebruik. Vanaf herfst 2007 zijn zo circa 3000 kinderen en ouders van groep 7 en circa 3000 jongeren van klas 2 bereikt. De aanpak wekt landelijk en regionaal veel interesse.

Inzet 2008 – 2010: Het advies en het uitgangspunt dit elk kind en ouder mee te geven, blijft de komende jaren gehandhaafd. De inzet daarbij van hersenfoto, ouderfolder, schuifpuzzel en jongerenflyer ook.

- **Ouderkindavonden 'Alcohol, een ander verhaal'**

Bereikt 2005 – 2007: Op basisscholen wordt vanuit het projectonderdeel 'Alcohol, een ander verhaal' ter afsluiting een ouderkindavond georganiseerd. De kinderen presenteren aan hun ouders wat zij tijdens de lessen rond alcohol hebben geleerd en gemaakt. Een medewerker van IrisZorg geeft informatie over alcohol en opvoedingsadviezen. In een aantal gevallen heeft dit in samenwerking met Jekk en/of jeugd- en jongerenwerk plaatsgevonden.

Inzet 2008 – 2010: Door de rol van hun kind op de bijeenkomst blijken de avonden goed te worden bezocht, zo'n negen op de tien ouders komen mee. Deze ouderkindavonden zullen worden herhaald op al deelnemende scholen en uitgebreid naar nieuw deelnemende scholen (zie ook hoofdstuk Onderwijs). De samenwerking met Jekk en jeugd- en jongerenwerk en mogelijk ook Halt wordt uitgebouwd.

- **Ouderavonden op het voortgezet onderwijs**

Bereikt 2005 – 2007: In 2006 is de werving van scholen voor voortgezet onderwijs gestart en zijn met scholen afspraken gemaakt over de activiteiten. Er is alcoholvoorlichting georganiseerd op informatieavonden voor ouders van klas 1. De inhoud van dergelijke informatieavonden kan variëren van reilen en zeilen op de school, de aanpak van de lessen tot veranderingen in de puberteit. De alcoholvoorlichting beslaat op deze informatieavonden soms de hele avond, is soms onderdeel van een avond over genotmiddelen of is één van meerdere workshops.

Inzet 2008 – 2010: op scholen van voortgezet onderwijs zal de ouderavond worden gehouden of herhaald.

- **Oudercursus**

Bereikt 2005 – 2007: Ouders die dieper over de opvoeding rond genotmiddelen in willen gaan, kunnen zich inschrijven voor de oudercursus. De oudercursus over genotmiddelen legt veel nadruk op alcohol. Van dit aanbod is in de eerste fase van het project een paar keer gebruik gemaakt.

Inzet 2008-2010: Er is een specifieke alcoholopvoedingscursus ontwikkeld en deze wordt o.a. aangeboden via de scholen, ouderavonden en homeparty's.

- **Homeparty**

Bereikt 2005 – 2007: Het project komt bij u thuis! Of in het wijkgebouw, of op school, of bij de wethouder, of op het stadhuis. Ouders kunnen dicht bij huis informatie krijgen over alcohol. Soms hebben zij kinderen die als vriendengroep op vakantie gaan. Dat kan een goede aanleiding zijn om de ouders om tafel te zetten, na te gaan wat zij hun kind wel of niet toestaan, en daar afspraken over te maken. Oorspronkelijk is het een methode voor moeilijk bereikbare groepen. In de Achterhoek is gebleken dat de methodiek beter ingezet kan worden voor ouders die in een kleinere groep diepgaander in willen gaan op alcohol in de opvoeding.

Inzet 2008 – 2010: De ouders van de gehouden homeparty's vonden het een aanrader voor meer ouders. De homeparty's zullen weer worden uitgevoerd. Voor de werving zal gebruik worden gemaakt van ingangen binnen het project, zoals ouderavonden of sportbijeenkomsten, en van netwerken bijv. via wijkmanagers, kerken en NBvP Vrouwen van nu. Ook is er soms vraag naar homeparty's voor jongeren. Ook daar zal gehoor aan worden gegeven.

6. Onderwijs

De scholen voor basisonderwijs en voor voortgezet onderwijs hebben in de eerste fase van het project veel bereidheid getoond om mee te werken aan het project 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek'. Het basisonderwijs ziet dat kinderen jong met alcohol beginnen: uit de verhalen van kinderen of uit de vraag om breezers bij het schoolfeest. Het voortgezet onderwijs herkent dat jongeren veel alcohol gebruiken: door de maandagochtend sufheid of door de kleine flesjes die na afloop van een schoolfeest worden bijeen geveegd. Het project maakt niet één sector, in dit geval onderwijs, verantwoordelijk voor dit probleem. De aanpak via meerdere settings – ouders, sport, jeugd- en jongerenwerk, etc. -, is ook van belang voor het animo van scholen om aan het project mee te werken.

In dit plan aandacht voor basis- en voortgezet onderwijs. Het ROC staat niet vermeld, maar wordt meegenomen in de reguliere activiteiten over alcohol en drugs die IrisZorg uitvoert.

- **Basonderwijs: 'Alcohol, een ander verhaal'**

Bereikt 2005 – 2007: 'Alcohol, een ander verhaal' is een lespakket. Dat klinkt misschien gewoon, de praktijk is erg leuk. De juf leest een krantenbericht voor over alcohol. De klas gaat aan de slag met een voorlichtingsbureau alcohol. De meester staat stil bij het naderende voortgezet onderwijs. De klas maakt een herinnerings- én toekomstboek. Zo komt ook alcohol uitgebreid aan bod. Scholen zijn enthousiast: leerlingen gaan zelf aan de slag, goede discussies en actieve verwerving van kennis.

Na één wervingsronde zijn er ruim 80 basisscholen die hebben ingestemd met deelname aan het basisschoolproject. IrisZorg heeft deze scholen via instructiebijeenkomsten geschoold, uitvoering is na de CITO in februari 2007 in volle gang.

Inzet 2008 – 2010: Er zijn ongetwijfeld meer scholen die mee willen doen. Het is van belang dat elke volgende groep jongeren op weg naar het voortgezet onderwijs deze voorlichting krijgt. De werving zal worden vervolgd. Hiervoor bezoeken gemeente en GGD samen directie-overleggen, de methode die het meest effectief en efficiënt is gebleken om alcoholmatiging jeugd op de schoolagenda te krijgen. Scholen die al deelnemen zullen indien nodig worden gemotiveerd om te continueren. De positieve ervaringen van de eerste groep scholen kan als inspiratiebron dienen.

- **Voortgezet onderwijs: lessen, regels, signalering & begeleiding, ouderparticipatie en samenhang**

Bereikt 2005 – 2007: Scholen voor voortgezet onderwijs in de Achterhoek doen sinds eind jaren 90 mee met het project 'De gezonde school en genotmiddelen'. Binnen dit kader is voor alcohol aandacht gevraagd. Midden 2007 is met ongeveer de helft van de scholen voor voortgezet onderwijs afspraken gemaakt over alcoholbeleid. De afspraken hebben geleid tot (gast)lessen in onderbouw en bovenbouw, ouderavonden, docentencursussen over alcohol en/of begeleiding en regelgeving. Samenhang is daarbij van belang. In de lessen voorhouden dat je vóór je 16^e niet alcohol moet drinken, maar op schoolkampen een rondje bier geven aan klas 2, spreekt elkaar bijvoorbeeld tegen. Andere scholen hebben aangegeven open te staan voor deelname.

Inzet 2008 – 2010: Op scholen waar acties rond alcohol zijn begonnen, zullen die in de komende schooljaren worden vervolgd. Daarnaast zullen met de andere scholen afspraken worden gemaakt over de alcoholactiviteiten. Regels en de handhaving daarvan tijdens schoolfeesten of schoolkampen krijgen extra aandacht. In de eerste fase van ons alcoholproject is landelijk door het Trimbos-instituut een digitale alcoholmodule ontwikkeld voor klas 2; twee scholen uit de Achterhoek dienden als proefschool. In de komende fase zal deze alcoholmodule worden verspreid over de andere scholen.

- **Speciaal voortgezet onderwijs**

Bereikt 2005 – 2007: In de Achterhoek staan zes scholen voor speciaal voortgezet onderwijs: De Schakel en het Symbion in Didam, Pronova in Winterswijk, Rozengarde VSO in Doetinchem, De Wheemergaarde in Neede en Klein Borculo in Borculo. In de eerste fase is er contact opgebouwd met de Pronova en met Rozengarde. Zij voeren het project 'Weet wat je doet' uit, de variant van 'De gezonde school en genotmiddelen' voor het speciaal onderwijs.

Inzet 2008 – 2010: De contacten zullen in de 2^e fase worden uitgebreid naar de andere scholen voor speciaal onderwijs, Klein Borculo, De Wheemergaarde, het Symbion en De Schakel .

7. Vrije tijd

In hun vrije tijd bezoeken jongeren sportverenigingen, uitgaansgelegenheden, jongerencentra en feesten. Omdat de inzet is dat jongeren op zoveel mogelijk plaatsen waar alcohol wordt geschonken, dezelfde boodschap horen, worden ook hier in overleg met betrokken volwassenen activiteiten uitgevoerd. Een publiekscampagne richt zich rechtstreeks tot de jongeren.

- **Publiekscampagne Jongeren**

Bereikt 2005 – 2007: De jongerencampagne ging van start na een succesvolle aftrap op het Graafschapcollege in Doetinchem. Deze activiteit, waaraan de volleyballers van DOC Stap Orion hun medewerking verleenden, heeft veel media-aandacht gekregen. De campagne bevatte verder massamediale uitingen zoals posters, radiospots en bioscoopreclame. Hierbij is aangesloten bij de landelijke campagne 'De kater komt later'. Ook zijn er groepsactiviteiten georganiseerd voor meer interactie met de doelgroep. Dit gebeurde door het inzetten van een kunststoren, een schildersactiviteit over alcohol, op verschillende jongerenevenementen. In het najaar van 2007 zal nog een wedstrijd georganiseerd worden.

Inzet 2008 – 2010: Ook nu zal overmatig alcoholgebruik weer onder de aandacht gebracht worden bij jongeren van 10-18 jaar. De insteek zal zijn de kennis te verhogen over de risico's, de nieuwe norm (onder de 16 niet drinken) en verantwoord drinken (boven de 16). Daarbij zal waar mogelijk weer worden aangesloten bij de landelijke campagne 'De kater komt later'. Voor verschillende activiteiten zal actief de publiciteit opgezocht worden.

De activiteiten zullen zijn:

Bioscoopreclame	:	Voor de bioscopen van Winterswijk en Doetinchem zal een dia/korte film ontwikkeld worden voor vertoning in reclametijd van films.
Kunststoren/BOB	:	De inzet van deze schildersactiviteit zal op verschillende jongerenevenementen worden vervolgd in combinatie met het BOB-promotieteam (en onder voorbehoud de peers)
Gadgets	:	Tijdens evenementen, bijvoorbeeld kunststoren of carnaval, zullen gadgets worden uitgedeeld die verwijzen naar informatieve sites over alcohol zoals www.dekaterkomtlaten.nl .
Informatieflyer	:	Tijdens het Periodiek Gezondheidskundig Onderzoek (PGO) in klas 2 zal een flyer worden meegegeven met daarop inhoudelijke informatie en een verwijzing naar informatieve websites over alcohol en roken.
Publieksactiviteit	:	er zal een publieksactiviteit worden uitgevoerd, mogelijk tijdens (jongeren)evenementen of via het onderwijs.

- **Sport**

Veel sportverenigingen hebben een kantine in eigen beheer, waar naast fris en snacks alcohol te koop is. De gemeente verleent hen onder de voorwaarden van de Drank- en Horecawet hiervoor een vergunning. Leden van de vereniging, maar ook barmedewerkers, zien erop toe dat jongeren onder de 16 jaar geen alcohol drinken of kopen. Toch blijkt handhaving een lastig punt. Onderzoek¹⁰ in Brabant laat zien dat vijftienjarigen vrij eenvoudig alcohol kunnen kopen in sportkantines (evenals in cafés en supermarkten). Er werd beperkt naar legitimatie gevraagd als een kind, jonger dan de wettelijke leeftijd van 16 jaar, bier bestelde.

Bereikt 2005 – 2007: Voor de geplande acties richting sport bleek inzicht in het alcoholbeleid van sportkantines te ontbreken. Daarop is in de loop van 2006 in de gemeenten een onderzoek gestart naar het alcoholbeleid in kantines van voetbal- en tennisverenigingen. Deze verenigingen hebben vaak een kantine in eigen beheer en er zijn veel jeugdleden te vinden.

Uit het onderzoek blijkt dat het beleid goed op papier staat; de uitvoering kost hoofdbreken, onder andere omdat de kantine door steeds andere vrijwilligers wordt bemenst. Het onderzoek laat zien dat er ingangen zijn voor alcoholbeleid. Najaar 2007 starten in gemeenten de geplande activiteiten:

- bijeenkomsten met besturen: de gemeente vraagt hen deelnemer te worden aan het project en uitvoering te geven aan een aantal maatregelen, bijv. over schenktijden en uitwedstrijden.

¹⁰ Gosselt, J., Drank kopen kent geen leeftijd, (2006), Stichting Alcoholpreventie, Utrecht.

- informatiebijeenkomsten voor jeugdleiders en trainers: informatie over het alcoholprobleem en over hun bijdrage aan de maatregelen van het bestuur.
 - Instructies Verantwoord Alcoholshenken (IVA) voor de barvrijwilligers van sportverenigingen.
- De weg ligt nu vrij voor uitvoering.

Inzet 2008 – 2010:

In 2008 en 2009 worden de drie bovengenoemde activiteiten in de gemeenten uitgevoerd. Vervolgens zal richting overige sportverenigingen met kantine en jeugdspelers dezelfde activiteiten worden doorlopen. Sportverenigingen die zich aansluiten bij de doelen van het alcoholproject en er concreet handen en voeten aan geven, krijgen een bepaalde periode de tijd om (weer) aan alle wettelijke eisen voldoen. Bijvoorbeeld twee bestuursleden in bezit van een verklaring Sociale Hygiëne, nodig voor de vergunning.

- **Jeugd- en jongerenwerk**

Bij de uitvoering van het project tussen 2005 – 2007 schoof het jeugd- en jongerenwerk vaak aan tafel: gemeentelijke startbijeenkomsten, overleg met IrisZorg, bij schoolbijeenkomsten. Het problematisch overmatig alcoholgebruik door jongeren was geen nieuws voor hen. Er is veel bereidheid getoond tot samenwerking.

Bereikt 2005 – 2007: Verscheidene activiteiten hebben plaatsgevonden:

- Een bijeenkomst van het regionaal overleg Welzijn Versterkt Achterhoek is gewijd aan het project. Daarbij is ingegaan op hun praktijk en hun mogelijke rol. In een tweede bijeenkomst hebben IrisZorg, jeugd- en jongerenwerkers en Jekk-ers de activiteiten richting basisonderwijs op elkaar afgestemd.
- Voor een grote groep barvrijwilligers van het jeugd- en jongerenwerk heeft IrisZorg tot twee maal toe de IVA uitgevoerd. Najaar 2007 zullen nog één of twee IVA's volgen.
- Verder is het geplande themafeest voor ouders en kinderen ontwikkeld. Uitproberen en regiobreed implementeren is door vertrek van de betrokken jeugd- en jongerenwerker nog niet gebeurd.
- In samenwerking met politie, Jekk en/of IrisZorg zijn ouderavonden gehouden, vaak voor ouders uit achterstandswijken.
- Voor de actie richting jeugd- en jongerenwerk is door de regionale projectgroep een leidraad vastgesteld.

Inzet 2008 –2010: Gemeenten zullen zoals beschreven in de leidraad een bijeenkomst organiseren waarin zij met hun jeugd- en jongerenwerk het alcoholbeleid vaststellen. Gekeken zal worden of de jeugd- en jongerenwerkers van de verschillende gemeenten tot gezamenlijk protocol kunnen komen. De IVA zal weer tot het aanbod behoren. Het themafeest zal worden getest en uitgevoerd binnen de verschillende gemeenten. De gezamenlijke ouderavonden met Jekk en/of jeugd- en jongerenwerk zijn opgenomen in het project 'Alcohol, een ander verhaal' (zie hoofdstuk 5).

- **Horeca**

Jongeren gaan uit en bezoeken het café of grotere uitgaansgelegenheden. Veel horecaondernemers houden zich aan de wet en regels van horecaconvenant, maar er zijn ook uitgaansgelegenheden waar verbetering nodig is bijvoorbeeld rond alcoholverkoop bevorderende acties.

Bereikt 2005 – 2007: De horeca is betrokken bij het horecaconvenant dat zij samen met politie en gemeente opstellen (zie hoofdstuk 4). Het idee van voorlichting door jongeren aan jongeren in de uitgaansgelegenheden (peervoorlichting) ontmoette binnen en buiten de horeca de nodige scepsis 'daar zitten de uitgaande jongeren vast niet op te wachten'. In de praktijk is dit een succesvolle én leuke manier gebleken om alcoholmatiging bij jongeren op de agenda te zetten en een prikkel tot nadenken te geven. De activiteit onderscheidt zich van andere activiteiten doordat leeftijdsgenoten de voorlichting geven in plaats van professionals. Veel uitgaansgelegenheden werken mee.

Inzet 2008 – 2010: Als de landelijke ondersteuning van het NIGZ blijft bestaan, zal de peeractie worden vervolgd, in de grotere uitgaansgelegenheden, maar ook op festivals en recreatieplassen.

Verder zal er een pilot worden gedraaid rond de cursus Barcode. Deze cursus is erop gericht dat personeel van horecagelegenheden problemen met drankgebruik voorkomt door signalen van misbruik te herkennen

en de regels actief te handhaven. Door de cursus ontstaat er meer kennis en vaardigheden in de horeca over overmatig alcoholgebruik. KHN beveelt op haar website deze cursus aan.

- **Volksfeesten en evenementen**

Inzet 2008 – 2010: De Achterhoek kent veel volksfeesten en evenementen, zoals carnaval, schuttersfeesten, festivals, kermissen en jaarmarkten. Dit geeft veel gezelligheid en plezier. Het is echter niet de bedoeling dat deze gezelligheid een prijs kent, in de vorm van overlast of gezondheidsschade. Kinderen van 12, 13 jaar die dronken over straat gaan of alcohol op praalwagens vanaf 10 uur 's ochtends zijn bestaande beelden. Het maakt niet uit waar of bij welke gelegenheid kinderen drinken, alcohol richt schade aan, ook als het gezellig is. En er zijn wettelijke regels.

Via het voorgenomen Ontheffingenbeleid (zie hoofdstuk 3) zal de gemeente hier beleid opzetten. Daarnaast zal twee maal per jaar voor organisatoren van dergelijke feesten een bijeenkomst worden gehouden waarin op zaken als vergunningverlening, veiligheid, alcoholbeleid en mogelijkheden voor handhaving wordt ingegaan. In de gemeente Voorst worden deze bijeenkomsten al gehouden en deze ervaringen zullen worden benut.

8. Doorverwijzers

Er zijn in de loop van het project veel contacten ontstaan, met mensen van deelnemende organisaties en van niet-deelnemende organisaties in de Achterhoek met interesse in het project. Uit de contacten kwamen onder andere geluiden naar voren over professionals die te maken hebben met de doorverwijzing van jongeren naar hulpverlening:

- sommige hulpverleners zien voor zichzelf een rol in het project.
- er worden jongeren gezien voor wie de cursus van Boete of een kanskaart ook zinvol zou zijn. Ze kunnen echter niet meedoen, omdat de cursus nu is bedoeld voor jongeren met een Halt-verwijzing. De cursus zou dus breder toegankelijk moeten worden gemaakt.
- indien de cursus breder toegankelijk wordt, zouden hulpverleners die met jongeren te maken hebben, dit moeten weten. De cursus moet dus bekend zijn
- de hulpverleners en begeleiders van jongeren zouden moeten worden geïnformeerd over het alcoholprobleem en hun eigen mogelijke rol om bij te dragen aan vermindering daarvan. Deskundigheidsbevordering is daarom gewenst.

Het gaat om een brede groep hulpverleners of begeleiders van jongeren:

- maatschappelijk werkers van Sensire	- jongerenwerkers welzijnsstichtingen
- veldwerkers van IrisZorg	- jeugdartsen van de GGD
- wijkagenten, agenten met taakaccent jeugd	- leerplichtambtenaren van gemeenten
- wijkbeheerders van gemeenten	- mensen schoolconsultatieteams, ZATs
- Jekk-ers van GSJ Lindenhout	- huisartsen
- medewerkers Halt	- nacht- en wijkwachten

De volgende activiteiten zullen worden ondernomen:

- **Cursus 'Nuchter Zat'**

De doelgroep van de cursus 'Boete of een kanskaart' zal worden uitgebreid naar jongeren die overmatig alcohol drinken, maar niet bij justitie bekend zijn. De cursus wordt hiervoor aangepast, omdat het gaat om jongeren die geen (justitiële) last hebben van hun alcoholgebruik en (min of meer) uit eigen beweging komen. Het gaat om jongeren die door hun alcoholgebruik negatief opvallen, bijvoorbeeld:

- leerplichtambtenaren kennen jongeren die op maandag spijbelen, vaak veroorzaakt door overmatig alcoholgebruik in het weekend.
- de deelnemers aan de schoolconsultatieteams op scholen voor voortgezet onderwijs of gemeentebrede Zorg Advies Teams, zorg- of buurtnetwerken, kennen jongeren die problemen hebben en/of het slecht doen op school waarbij alcohol een rol speelt.
- politie ziet deze jongeren op straat, kent ze in de wijken.
- de jeugdarts komt ze tegen tijdens het PGO in klas 2: drinken veel en zien vaak geen probleem.
- de maatschappelijk werker komt in aanraking met gezinnen en merkt onverantwoord drankgebruik op.
- jongerenwerkers horen in hun gesprekken met jongeren het nodige.

Omdat het gaat om jongeren die op vrijwillige basis naar de cursus gaan, dient er veel aandacht te zijn voor laagdrempeligheid en aantrekkelijkheid. Een jongere die door alcohol in de problemen is gekomen, kan bijvoorbeeld een rol spelen of een aansprekende Achterhoeker. Er zal gekeken worden naar soortgelijke initiatieven uit het alcoholproject in Katwijk en van CAD Zwolle (thans Tactus) en de daaruit geleerde lessen.

Bij de werving moeten mensen betrokken zijn die een band met de jongeren hebben opgebouwd zoals veldwerkers van verslavingszorg, Jekk-ers, jeugd- en jongerenwerkers, jeugdartsen, leerkrachten en wijkagenten. De wervingsstrategie wordt in overleg met hen opgesteld. Gekeken zal worden hoe ouders betrokken kunnen worden, zoals bij de werving, waardoor jongeren zich eerder verplicht en gesteund voelen te gaan.

- **Scholing doorverwijzers**

Voor genoemde doorverwijzers zal scholing over alcohol worden georganiseerd. Doel is bewustwording van het probleem en een impuls aan de doorverwijzing naar de cursus.

Zij worden geïnformeerd over het alcoholgebruik van jongeren, de gevolgen (o.a. hersenen), criteria overmatig alcoholgebruik, signalering en hun rol bij doorverwijzing naar de cursus (of bureau Jeugdzorg). Ook zal gekeken worden of de komende Centra voor Jeugd en Gezin betrokken kunnen worden. Er zal één of twee maal per jaar een cursus op inschrijving worden georganiseerd. Daarnaast wordt aangeschoven bij bestaande overleggen en/of scholingstrajecten.

- **Scholing huisartsen**

Een huisarts is een vertrouwenspersoon waar ouders naar toe kunnen gaan als er problemen zijn rond de opvoeding. Met de overheveling van AWBZ naar huisartsen en vanaf 2008 de komst van praktijkondersteuners-ggz speelt de huisartsenpraktijk een rol bij signalering van alcoholproblemen en het doorverwijzen naar de ggz (waaronder ook verslavingszorg).

Via samenwerking met de regionale huisartsenverenigingen en de regionaal ondersteuningsstructuren zal geaccrediteerde bijscholing worden verzorgd voor huisartsen in de Achterhoek. Daarbij is doel kennisoverdracht op het vlak van hersenontwikkeling en op het vlak van de rol die huisartsen en binnenkort praktijkondersteuners huisartsen kunnen spelen in de doorverwijzing naar bovengenoemde cursus of zo nodig, naar hulpverlening.

- **Samenwerking ziekenhuizen**

In kranten staan berichten van jongeren die met alcoholvergiftiging, al dan niet in coma, op de spoedeisende hulp worden binnengebracht. Kinderartsen maken zich daar zorgen over en sommigen ondernemen actie.

Er zal contact worden gelegd met de ziekenhuizen in Doetinchem en in Winterswijk om de mogelijkheden voor afstemming en samenwerking te benutten. De aanpak in Delft kan daarbij als inspiratie dienen. Om terugkomst van de jongere op de afdeling Spoedeisende Hulp te verhinderen, kan bijvoorbeeld voor doorverwijzing naar de cursus worden gekozen.

9. PR

Bereikt 2005 – 2007: In de periode 2005 – 2007 bleek er bij media als radio, krant en tv veel belangstelling te bestaan voor het project. Soms is publiciteit gezocht. Het is een manier om het probleem van het overmatig alcoholgebruik onder de aandacht te brengen en om te informeren over de projectactiviteiten. Door de goede aanpak kwam de Achterhoek naar voren als een regio waar de (politieke) moed bestaat om het probleem gezamenlijk aan te pakken.

Ook vanuit instellingen, politie en gemeenten buiten de regio kwamen vragen voor informatie of presentaties. Landelijke interesse wordt getoond door NIGZ, Trimbos-instituut, het ministerie van VWS en de Tweede Kamer.

Inzet 2008 – 2010: Er zal jaarlijks een communicatieplan worden opgesteld. Zonder op elk verzoek van media, andere GGD'en, gemeenten en congressen in te willen gaan is het van belang ruimte te houden in dit project voor PR, passief én actief. Nu ook in andere delen van Nederland alcohol wordt opgepakt, is het goed te delen in onze ervaringen en in de geleerde lessen. Het feit dat de boodschap om drinken door jongeren uit te stellen, niet enkel in de Achterhoek klinkt, maar door heel Nederland, zal het effect versterken.

Het zal gaan om persberichten, radio- en tv-aandacht, de nieuwsbrief, presentaties en regionale bijeenkomsten. Daarbij kan de Achterhoek zich weer laten inspireren door de plannen van anderen.

10. Projectorganisatie

Bij de uitvoering van alle activiteiten uit het werkplan zijn verschillende partijen over langere tijd betrokken. Om de voortgang van het project te bewaken en te ondersteunen bestaat er een projectorganisatie die waar mogelijk aansluit bij bestaande overleggen.

10.1 Gemeentelijke projectorganisatie

- **Regionaal projectbestuurder**

Dhr. van Dijk, wethouder volksgezondheid van Doetinchem, is bestuurlijk aanspreekpunt voor het totale project. Hij zorgt ervoor dat het project regelmatig bij collega-bestuurders van Volksgezondheid en van Openbare orde & Veiligheid op de agenda terugkeert. Dit kan bijvoorbeeld tijdens overleggen van het AB van de GGD en de adviescommissie Welzijn, Zorg, Onderwijs en Jeugd van de Regio Achterhoek. De regionaal projectbestuurder treedt naar voren bij zaken rondom PR en speelt een rol bij activiteiten voor financiering.

- **Gemeentelijk projectleiders**

In dit project zijn verschillende beleidsterreinen van de gemeenten betrokken (zie hoofdstuk 1). De ambtenaar volksgezondheid, jeugd of verslavingszorg is de gemeentelijk projectleider en voert de regie. Hij is de motor achter het project in de gemeente en zorgt intern voor een goede informatiestroom, ook richting de raad, en afstemming met collega's van andere beleidsterreinen. Verder speelt de projectleider – in samenwerking met collega's van bijbehorende beleidsterreinen - een actieve rol richting horeca, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk en sport. De gemeentevoorlichter is betrokken bij publiekscampagnes en PR.

Zijn wethouder draagt de bestuurlijke verantwoordelijkheid.

- **Interne gemeentelijke werkgroep**

Omdat het alcoholmatigingsproject zich richt op sport, school, horeca en thuis en de inzet een mix van handhaving, regelgeving en voorlichting is, is er binnen de gemeente sprake van facetbeleid. Vanuit de verschillende beleidsterreinen is er binnen de meeste van de acht gemeenten een werkgroep ingesteld die zorgt voor afstemming en uitvoering van het project. De gemeentelijk projectleider is voorzitter van deze interne werkgroep. Het project heeft baat gehad van de samenwerking met deze collega's. De werkgroep zal haar nut blijven bewijzen. Waar dit nog niet het geval is wordt de interne werkgroep ingesteld door het college van B&W.

10.2 Regionale projectorganisatie

- **Regionale projectgroep 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek'**

Een projectgroep bevordert de uitvoering van de activiteiten en zorgt voor afstemming. Zij bestaat uit de gemeentelijk projectleiders en de coördinatoren van de regionale instellingen, te weten, IrisZorg, Politie, NIGZ en GGD Gelre-IJssel. De regionale instellingen voeren zelfstandig, met elkaar of met gemeenten activiteiten uit het plan uit.

De projectgroep zorgt er ook voor dat interessante informatie, bijvoorbeeld over landelijk beleid, of leerzame voorbeelden, bijvoorbeeld van projecten elders, naar de juiste betrokkenen wordt doorgesluisd. De projectgroep overlegt in principe om de zes weken.

- **Regionaal projectleider**

De GGD is tijdens de uitvoering van het plan regionaal projectleider en zorgt in die rol voor de coördinatie van het project en de afstemming tussen de projectonderdelen. Andere taken zijn deelname aan de projectgroep, zorg voor de PR en informatie aan reguliere overleggen, zoals het ambtenarenoverleg volksgezondheid, AB van de GGD en het driehoeksoverleg (gemeente/politie/OM). De regionaal projectleider en de regionaal projectbestuurder onderhouden contact met elkaar.

11. Evaluatie

Om na te kunnen gaan wat de inspanningen in het vervolgplan 2008 – 2010 aan resultaten oplevert zal door de GGD in samenwerking met IrisZorg en het NIGZ een evaluatie worden uitgevoerd van de projectonderdelen. Dit onderzoek is een vervolg op de evaluatie tussen 2005 – 2007. In die periode hebben IrisZorg en studentes van de Wageningen Universiteit bij de GGD Gelre-IJssel verschillende evaluaties uitgevoerd. Daarbij is enerzijds gekeken naar het proces: zijn de onderdelen volgens planning verlopen en wat heeft bijgedragen aan succes of moeilijkheden? En anderzijds is gekeken naar het effect: wat is de verandering bij de diverse doelgroepen in kennis, houding en gedrag ten opzichte van alcoholgebruik door de jeugd in de Achterhoek? Voor 2008 staat de projectgroep een vergelijkbare aanpak voor ogen.

In hoofdstuk 1.5 staan kort onderzoeksresultaten beschreven. In dit hoofdstuk het verrichte onderzoek en de richting van het vervolgonderzoek tussen 2008 en 2010.

• Effectevaluatie Volwassenen

Verricht onderzoek: In maart 2006 is een nulmeting van de publiekscampagne voor volwassenen uitgevoerd onder 250 ouders in de Achterhoek via telefonische interviews¹¹. In juni 2007 zijn voor de tussenmeting opnieuw 250 ouders in de Achterhoek gebeld en zijn dezelfde vragen gesteld om veranderingen in kennis, houding en gedrag van de ouders te meten. Ook zijn extra vragen over de publiekscampagne gesteld om het bereik van krantenartikelen, posters, radio, TV na te gaan. De uitkomsten van dit het onderzoek in juni 2007 zijn oktober 2007 gereed. In paragraaf 1.5 staan de eerste resultaten.

Onderzoek 2008 – 2010: er zal diepteanalyse van de beschikbare data plaatsvinden om bijvoorbeeld te kijken naar opleidingsverschillen, verschillen tussen vaders en moeders, verschillen tussen platteland en stad. Verder zal de eindmeting onder ouders worden verricht via dezelfde telefonische interviewmethode.

• Effectevaluatie Jongeren

Verricht onderzoek: Eind 2006 zijn vragenlijsten uitgezet bij jongeren van 10 tot 19 jaar^{12 13}. Bij 200 kinderen in groep 7 en 8 van de basisscholen zijn vragenlijsten in de klas afgenomen. Een deel van deze kinderen drinkt al zo nu en dan alcohol, reden om nog steeds in groep 7 en 8 aandacht te besteden aan dit onderwerp. Jongeren van 12 tot 19 jaar kregen een vragenlijst thuis, op deze manier konden ook niet schoolgaande jongeren worden bereikt. Hieraan deden ruim 400 jongeren mee.

Onderzoek 2008 – 2010: Bij het E-MOVO onderzoek eind 2007 zullen opnieuw aan jongeren van klas 2 en klas 4 vragen worden voorgelegd over alcoholgebruik. Daarbij wordt gevraagd naar:

- bekendheid met projecten en lessen op school
- bekendheid met en reacties op onderdelen van de publiekscampagne
- of zij op hun leeftijd drank (kunnen) kopen en in welke locaties
- hoe vaak zij alcohol drinken, hoeveel en waar
- hoe zijzelf en hun ouders aankijken tegen hun alcoholgebruik
- van welke clubs en verenigingen zij lid zijn en of zij daar wel eens alcohol gebruiken.

• Proceसेvaluatie

Verricht onderzoek: In maart en april 2006 zijn de gemeentelijke projectleiders, de overige projectgroepleden en de regionaal projectbestuurder geïnterviewd⁷ en⁸ en in het voorjaar van 2007 zijn de wethouders van de gemeenten geïnterviewd¹⁴.

¹¹ Evaluatierapport Project Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek – Tussenrapportage 1; november 2005 – april 2006; Inge de Wit; WUR in opdracht van GGD Gelre-IJssel.

¹² Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek, ontwikkeling en uitvoering van evaluatieonderdelen – Tussenrapportage 2; juli 2006; Ellen Dutman; WUR in opdracht van GGD Gelre-IJssel.

¹³ Evaluatierapport Project Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek – Deelrapportage 3; september 2006 – maart 2007; Maartje Hogenboom; WUR en AGORA in opdracht van GGD Gelre-IJssel.

¹⁴ Evaluatieverslag interview wethouders acht Achterhoekse gemeenten Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek – Deelrapportage; Samenvatting april-mei 2007; Rianne de Vlaming; WUR in opdracht van GGD Gelre-IJssel.

Onderzoek 2008 – 2010: Vanaf september 2007 gaan twee studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen aan de slag met ondersteunend onderzoek bij het lokale alcoholbeleid in sportclubs. Het is onder andere de bedoeling dat zij de bijeenkomsten evalueren die gemeenten samen met de GGD organiseren voor sportclubs. Zij maken gebruik van de uitkomsten van een onderzoek door Sabrina Bouwmeister naar alcoholbeleid in sportkantines bij voetbal- en tennisclubs in de Achterhoek, ook bij de Hogeschool in 2006 ¹⁵.

- **Evaluatie Project 'Boete of een kanskaart'**

Verricht onderzoek: Dit project, gericht op jongeren die een kleine overtreding hebben begaan waarbij alcohol in het spel is, is een nieuw project en officieel gestart op 1 juli 2006. Via de politie en Halt worden jongeren met hun ouders verwezen naar IrisZorg, die hen een cursus (leerstraf) geeft. Door diverse omstandigheden kwam het project eerst aarzelend op gang (Rapportage Maartje Hogenboom). Medio 2007 is het project aangehaakt bij NOG-Veiliger en is voor 2007 en 2008 een stappenplan gemaakt om het project, dat ook veel landelijke aandacht heeft, een nieuwe kans te geven. Het NIGZ is bij het project een belangrijke spin in het web, omdat ook andere regio's met varianten op dit project aan de slag zijn gegaan.

Onderzoek 2008 –2010: Het project zal procesmatig geëvalueerd worden bij de diverse partners van het project, waarbij onder andere wordt nagegaan hoeveel jongeren en hun ouders vanaf de signalering door de politie uiteindelijk een cursus hebben gevolgd. In een later stadium zal ook het effect van de cursus worden nagegaan door bijvoorbeeld te onderzoeken hoeveel jongeren hierdoor niet in herhaling vallen. De evaluatie wordt begeleid door het NIGZ en het project NOG-veiliger, welk project beoogt het project bij succes te verbreden naar heel de politieregio Noord- en Oost-Gelderland.

¹⁵ Resultaten onderzoek alcoholbeleid bij sportkantines in de Achterhoek, mw. S.M. Bouwmeister, maart 2007, opdrachtgever NIGZ en GGD Gelre-IJssel.

12. Financiën

12.1 Begroting Vervolgplan 'Alcoholmatiging Jeugd in de Achterhoek' 2008 - 2010

In het lasten/baten overzicht is de begroting van het vervolgproject in beeld gebracht. De lasten zijn opgebouwd uit personele kosten van IrisZorg en GGD en materiaalkosten. De personele kosten zijn gebaseerd op de uren die IrisZorg en GGD in de periode 2005 – 2007 hebben gemaakt.

De personele inzet van gemeentelijk projectleiders is 2 tot 3 uur per week. Ook andere instellingen leveren personele inzet.

IrisZorg levert als instelling voor verslavingszorg 50% van haar personele inzet uit reguliere middelen. Voor de GGD als organisatie met een algemene gezondheidstaak is dit 25%. Uit de reguliere middelen levert zij gedeeltelijk uren voor de projectleiding.

LASTEN					Alcoholmatiging Jeugd Achterhoek Vervolgplan 2008 - 2010			BATEN	
Omschrijving	Begroting 2008 €	Begroting 2009 €	Begroting 2010 €	Begroting 2008-2010 €	Omschrijving	Bijdrage aan totaal %	Begroting 2008-2010 €		
Personele kosten									
Reguliere kosten IrisZorg (50%)	71.237	71.237	71.237	213.711	Bijdrage personele kosten IrisZorg	24	213.711		
Extra kosten IrisZorg (50%)	71.237	71.237	71.237	213.711	Bijdrage personele kosten GGD	11	97.233		
Reguliere kosten GGD (25%)	32.411	32.411	32.411	97.233	Bijdrage gemeenten Achterhoek	33	290.354		
Extra kosten GGD (75%)									
* Projectleiding	26.237	26.237	26.237	78.711					
* GGD Uitvoering	72.538	72.538	72.538	217.614					
Materialen					Subsidie Provincie Gelderland	33	290.354		
Voorlichtingsmaterialen	23.557	23.557	23.557	70.671					
Totale lasten project	297.217	297.217	297.217	891.651	Totale baten project		891.652		
Toelichting									
De gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op de verdeling van het aantal inwoners van de gemeenten in de Achterhoek									
De subsidie van de Provincie is gelijk aan de totale bijdrage van de gemeenten in de Achterhoek									
De GGD Gelre-IJssel en IrisZorg zetten personeel in, daarnaast is er ook personele inbreng van gemeenten, politie, Halt, OM en lokale betrokkenen.									

De kosten voor de gemeente zijn hoger dan in de periode 2005 – 2007. Oorzaken zijn:

- De bijdrage uit eigen middelen van IrisZorg en GGD is verminderd, om ruimte te maken voor andere activiteiten die de afgelopen jaren onder druk stonden: aanpak overgewicht, diabetes en overmatig alcoholgebruik bij ouderen in verpleeg- en verzorgingstehuizen.
- Dit is een begroting voor drie volle jaren, het eerste plan was voor 2 jaar en 4 maanden.
- De Achterhoek had toen een inwoneraantal van rond de 260.000, door de herindeling nu ruim 40.000 meer. Dit betekent bijvoorbeeld extra scholen en sportverenigingen die betrokken worden.
- Indexering.
- Berekenen van werkelijke uurprijs IrisZorg en van werkelijke uurprijs GGD zoals vastgesteld door haar DB.

Over de subsidie van de Provincie loopt een traject in het kader van de Regio Contracten, waarvan begin 2008 de uitkomst wordt verwacht.

12.2 Bijdrage per gemeente per jaar

In onderstaande tabel is de gemeentelijke bijdrage, 33% van het totaal, verdeeld over de gemeenten naar inwoneraantal¹⁶.

De materiaalkosten zijn bijv. voor de publiekscampagne via media-kanalen en folders voor ouders.

Gemeenten	Bevolking totaal	2008	2009	2010	Totaal per gemeente
Aalten	27.570	8.864	8.864	8.864	26.592
Berkelland	45.213	14.536	14.536	14.536	43.609
Bronckhorst	37.788	12.149	12.149	12.149	36.447
Doetinchem	56.238	18.081	18.081	18.081	54.243
Montferland	35.054	11.270	11.270	11.270	33.810
Oost Gelre	29.853	9.598	9.598	9.598	28.794
Oude IJsselstreek	40.068	12.882	12.882	12.882	38.647
Winterswijk	29.249	9.404	9.404	9.404	28.211
	301.033	96.785	96.785	96.785	290.354

¹⁶ Zoals vermeld op www.cbs.nl op 7/8/07.

Bijlage Projectgroepleden oktober 2007

Gemeentelijke projectleiders:

Gemeente Aalten	Maria Zanderink
Gemeente Berkelland	Rene Nijboer – Alex Holterman
Gemeente Bronckhorst	Floor Jansen
Gemeente Doetinchem	Marcel Bourgondiën
Gemeente Montferland	Maria Scholten
Gemeente Oost Gelre	Franca Melssen
Gemeente Oude IJsselstreek	Erika Lenting
Gemeente Winterswijk	Bernadet klein Gunnewiek

Regionale instellingen:

IrisZorg	Inge van Helvoort, coördinator IrisZorg
Politie N- en O-Gelderland, distr. Achterhoek	Doke Tempels, coördinator bij politie
NIGZ	Rob Bovens, adviserend lid
GGD Gelre-IJssel	Jacques Stoks, voor de JGZ
GGD Gelre-IJssel	Carolien de Rover, voorzitter
GGD Gelre-IJssel	Elise van der Burgt, projectmedewerker
GGD Gelre-IJssel	Cobi Izeboud, regionaal projectleider